

І.В. Грабовська (*ХНУ, Хмельницький*)

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОСТІ

Сталий розвиток відбиває сутність особливого стану господарської системи в складному ринковому середовищі і характеризує гарантію цілеспрямованості її руху в сьогоденні і прогнозованому майбутньому. Він синтезує в собі сукупність властивостей самої системи і найважливіших складових її комерційної та господарської діяльності.

Сталий розвиток підприємства в поточному періоді слід розглядати як його здатність до здійснення економічної діяльності в кожен окремий момент часу в умовах невизначеності впливів зовнішнього середовища, які порушують нормальне функціонування і розвиток підприємства. Динамічний сталий розвиток підприємства характеризує вже сам процес розвитку підприємства, постійність і безперервність його змін в напрямку вдосконалення з метою переходу підприємства на якісно новий рівень діяльності. Відмінною особливістю динамічного сталого розвитку підприємства є те, що на кожному етапі розвитку відбувається «закріплення» якісних змін, поліпшень на основі циклічного відтворення постійної системи функцій підприємства, що складає зміст процесу його функціонування.

Характерними рисами або факторами сталого розвитку підприємства чи організації є: фінансова стабільність і позитивна динаміка у прибутковості; наявність замовників, клієнтів чи споживачів продукції або послуг, тобто джерела доходів підприємства; комфортність праці, компетентність, соціальна захищеність у забезпечені персоналу – тобто фактори, які створюють конкурентні переваги в результативності праці персоналу; позитивний вплив результатів діяльності на суспільну свідомість з точки зору охорони навколишнього середовища і споживання енергетичних ресурсів; позитивна оцінка діяльності підприємства суспільством, персоналом і партнерами у бізнесі.

Для досягнення сталого розвитку суб'єкти господарювання повинні акцентувати свою увагу на розвитку: інвестиційно-фінансової сфери діяльності; сфери інноваційної діяльності; сукупного потенціалу стійкості; системи управління якістю; системи зв'язків і комунікацій; оновленні асортиментного ряду; людського капіталу; потенціалу підприємства.

Для України, перед якою поставлено стратегічне завдання модернізації національного господарства і більш ефективного включення у світову економіку, розвиток науково-технологічної та інноваційної сфери має вирішальне значення. Створення інноваційної системи, яка спирається на використання ринкових механізмів і активну державну науково-технологічну та інноваційну політику, повинно стати основою для сталого розвитку галузей і секторів, заснованих на знаннях, їхньої довгострокової конкурентоспроможності в рамках національних кордонів і на світових ринках.

Дослідження впливу інноваційності на формування конкурентоспроможності економічної системи показав, що початковим етапом на шляху досягнення конкурентоспроможності виступає підприємства, де й починається впровадження різноманітних інновацій, які торкаються всіх напрямів діяльності підприємства. Необхідними вимогами виконання цього завдання є здійснення інноваційних перетворень, бажання та можливості займатися інноваційною діяльністю, створення інноваційно-активних підприємств. Підприємства досягають конкурентних переваг шляхом використання як нових технологій, так і нових методів управління, однак досягнувши ці переваги підприємству постійно необхідно удосконалювати інновації для утримання конкурентних переваг.

Сьогодні інновації стають ключовим чинником розвитку для більшості підприємств. Підприємства, які належать до інноваційного типу, здійснюють фундаментальні та прикладні дослідження; створюють нові або удосконалюють існуючі продукти та технології; використовують у своїй діяльності відповідні ресурси (наукові, технічні, технологічні, фінансові, управлінські, організаційні, економічні, соціальні), правовий захист, комерціалізацію та трансфер технологій, які сприяють стійкості та розвитку організації.

Напрями створення сприятливих умов розвитку інноваційної діяльності підприємств для забезпечення їх конкурентоспроможності на внутрішньому та закордонних ринках є наступні: унікальний товар, який приносить споживачу додаткові переваги; потужна маркетингова орієнтація на ринок і клієнта; глобальна концепція товару, який первісно орієнтований на міжнародний ринок; інтенсивний первісний аналіз з метою виділення відповідних ресурсів і техніко-економічного обґрунтування, значна частка бюджетних коштів в інноваційних витратах підприємств; перелік конкретних завдань, вибір цільового ринку; міжфункціональна координація (НДДКР – виробництво – маркетинг); попередній відбір з метою максимізації успіху і мінімізації ризиків; контроль за перебігом розробки.

Для вітчизняних підприємств процес входження у простір глобальної конкуренції засвідчує складність багатоаспектної взаємодії з закордонними фірмами, що передбачає необхідність мобілізації їх соціально-економічного і науково-технічного потенціалу для реалізації стратегій сталого розвитку: розширення науково-технічних зв'язків і співпраці міжнародних наукових інституцій; зменшення тривалості розробки та впровадження нових товарів з одночасним підвищенням їх наукомісткості та технічної складності скорочення життєвого циклу товарів та комерціалізації процесу продукування технічних знань, інформаційних технологій; інтеграції національних інноваційних систем через утворення мереж корпоративних, промислових і регіональних кластерів; посилення процесів злиття та поглинання інноваційних компаній з метою удосконалення продукції, модернізації технологічної бази, використання глобального науково-дослідного потенціалу; зростання частки іноземного фінансування наукових досліджень та створення дослідницьких підрозділів ТНК.

В умовах вироблення моделі сталого розвитку економіки на засадах інноваційності вирішення потребують питання підсилення інноваційної орієнтованості національної економіки, виявлення взаємозалежності та зв'язку між складовими інноваційної та соціально-економічної політики з боку держави.

В цих умовах основними завданнями державної інноваційної політики має стати створення ефективної структури державного управління, конкурентоздатної податкової системи, привабливих умов для розвитку інноваційного бізнесу, збільшення продуктивності підприємництва, зокрема, завдяки якісним державним послугам; вдосконалення діяльності державного сектору НДДКР, сфери захисту й охорони прав інтелектуальної власності, державної підтримки наукоємного бізнесу, особливо малого та середнього; стимулювання інвестицій, передачі та просування інновацій, експортної діяльності інноваційної продукції; збільшення рівня знань і навиків людського потенціалу; створення венчурних фондів.

Таким чином, на сучасному етапі світового економічного розвитку головною ознакою конкурентоспроможності стає її іноваційність, тобто здатність системи до безперервного розвитку, оновлення та змін діяльності на основі засвоєння нововведень. Іноваційність також означає використання різного роду потенціалу, а саме: науково-технічного, інформаційного та інтелектуального, задля досягнення поставлених цілей функціонування компанії. Зазначене вище дає змогу ще раз підтвердити важливість впливу інноваційних процесів в забезпеченні високих показників діяльності суб'єкту господарювання та розвитку його стійких конкурентних переваг.